מלח ישראלי על אדמת גרמניה

„DIE JUDEN SIND DA!"

גרמניה, ארץ אשר שמה מעורר את רגשותיי שה כי יהודי בעולם, היא גם ארץ התופסת מקום נכד והוגה במערכה הציבורית הישראלית. העולם הזה הטיל על אחד מקציני הצי המסחרי הישראלי, המעביר ארצה את סחורות השילומים, להגיש לקוראיו דו"ח אישי על חוויותיו של צעיר ישראלי הדורך בפעם הראשונה בחייו על אדמת גרמניה. הנה הדו"ח כפי שנמסר למערכת.

הפיילוט שעלה על הסיפון לא היה שונה מעשרות פיילוטים אחרים שעלו על הסיפון שלנו בתריסר נמלים באירופה. הוא טיפס בזהירות על הכבש, הצדיע לקצינים, עלה לגשר הפיקוד. משם, משך 15 שעות, מסר את הפקודות שהובילו את א/ק כנרת אל לב גרמניה.

כאשר נכנסנו לנהר ווזר, המשתפך לים הצפוני, היתה השעה שלוש לפנות בוקר. הפלגנו בנהר הרחב עד לעיר ברמן, שם חיכה מיטען השילומים הראשון שלנו. בשתי הגדות השתרעו שדות פוריים ומטופחים, מחולקים למשבצות בעלות גוני ירק שונים. פה ושם היו פזורים בתים מרוּעפים אדום. כל המראה שנתגלה לפנינו, עשה רושם משגשג ביותר.

לפנות ערב החל הנוף משתנה. בתי־חרושת ענקיים הצטופפו על גדות הנהר, ארובותיהם התמירות מפליטות עשן. אחר־כך באו המספנות: שורות ארוכות של אניות, בכל שלבי הבניה. שלדים ערומים, אניות־משא עגלגלות, אניות

שיקום: המנוצחים שמחים
קוקה קולה במקום בירה

נוסעים דקות גיזרה — מכפנות ברמן בנו אותן במספרים מסחריים.

עובדים ברצינות

עם ערב הגענו לנמל — שורה אינסופית של מזחים ורציפי־מעגן, שהשתרעו לאורך הנהר; מאחריהם ביצבצו ארובות הערים. עבודות הקשירה למזח נעשו כאילו היה זה דבר רגיל ביותר שדגלי ישראל וגרמניה יתנופפו זה לצד זה על אנייה אחת.

כמה מלחים שגמרו את משמרתם, ירדו לבלות בחוף. אני העדפתי לחכות עד למחרת בבוקר, כדי שאוכל גם לראות את העיר עצמה, לא רק את רובע בתי־המרזח שסביב הנמל.

בבוקר ירדתי העירה. בכיסי היו 40 מארק (24 ל"י ב־ערך) ולא הייתי צריך לחזור לעבודה עד למחרת היום. הרושם הראשון שקיבלתי היה שהאנשים כאן התייחסו ברצינות גמורה לעבודתם. פועלי הנמל, שעסקו בהטענת האנייה, עבדו בריכוז מפליא — ללא בזיזות, ללא צעקות — רצינותם עשתה רושם כאילו גורלם היה תלוי בכל תנועה שעשו.

מבעד לשערי הנמל דמתה העיר לציור במוזיאון: רחובות צרים, עשויים מרצפות שחורות, בתים ישנים מאוד, בסגנון גרמני עתיק. גם החשמליות והאיטובוסים ישנים ביותר.

קניות וקה־קולה

למרות שחלפו שנים מאז תום המלחמה, אין כמעט רובע שלא נערמות בו הריסות; באזורי התעשיה לא נשאר אף סימן אחד מההפצצות ההרסניות.

ישנם גם שיכונים חדשים. אולם אין כל דמיון בינם לבין שורות הבתים דמוי־לבן המקשטות את ישראל. השיכונים בברמן, שנבנו על גבי רובעים שונהרסו לחלוטין, נאים ביותר: בתים גדולים ויפים, לא־שבלוניים, מוקפים גינות־נוי.

אחד הדברים האופייניים לעיר ברמן הם חנויות הנקניקות. בכל פינה אפשר למצוא חנות או קיוסק המוכר לחמניות קטנטנות עם נקניקיות חמות או נתחי נקניק הגונים ביותר. לפי הסיפורים ששמעתי מפי ייקים אצלנו היו צריכים גם למכור כוסות בירה קוצפת יחד עם הנקניק. האמת פרוזאית יותר. את מקום הבירה תפסה, כבמקומות אחרים, הקוקה־קולה.

תיירים ורקדניות חשופות

שלט צבוע, שהכריז באנגלית פייב אוקלוק • משך את תשומת לבי. למען האמת, היה עוד משהו שמשך את תשומת לבי: ליד השלט, בחלון ראווה מואר, הוצגה סידרת תמונות של רקדניות חשופות פחות או יותר, זמרים, אקרובטים, תזמורת. בתוך היה מזג אויר נעים והקור חדר לעצמות; נכנסתי והזמנתי כוס תה ועוגה.

כאשר ראיתי את התמונות בתוך חשבתי שזהו בית מרזח רגיל, אם כי היה באחד הרחובות המכובדים יותר. אולם טעיתי. האנשים שישבו באולם הגדול, סביב במה נמוכה, היו לבושים טוב, לא נראה ביניהם אף מלח אחד. אחדים מהם שתו משקאות חריפים אך הרוב המכריע שתה תה — עם או בלי חלב.

תמורת ששה מארק ניתן לי תה, עוגה והצגה ורייטה של שעתיים וחצי. המספר הפופולרי ביותר היה אודות נאצים, אמריקאים, רוסים ואנגלים. לא הבנתי את הכל, אבל יש לי הרושם שעשו צחוק מהכובשים. על כל פנים, הגרמנים שישבו שם צחקו בלי סוף.

„מי נתן לכם אניות?"

למחרת בבוקר יצאתי שוב העירה עם כמה מאנשי הצוות. למרות שהיחס אלינו היה בדיוק דומה ליחס שנתקלנו בו בכל מקום אחר בעולם, היתה לנו הרגשה מוזרה, כאילו אבלנו משהו שהשאיר טעם רע בפינו. דיברנו עברית בקול רם בין הרגיל והבטנו באנשים סביבנו כבחיות משונות. אחרי כל מה ששמענו על הגרמנים, קשה היה להסתגל למחשבה שאנו מהלכים בתוך עם זה.

בחשמלית, פנה אלינו גרמני זקן, בעל פנים אדמדמות ושיער גוון, בחיוך: „תורכיש? גריישיש?" שאל אותנו. „ישראליש," ענינו.

„אהא!" היתה כל תשובתו. החיוך הרחב נעלם. הרגשנו בהתעניינות פתאומית מסביבנו. הנוסעים עתה הביטו בנו בגלוי. Die Juden sind da, die Juden sind da ** שמענו אותם מתלחשים.

כאשר נסענו, בנמל, להכנס בשיחה עם הפועלים, לברר מה דעתם על הסכם השילומים, משכו בכתפים. „זה עניין של הממשלה," היתה תשובתם. „אומרים לנו להטעין סחורה, מטעינים. מחר יגידו לא להטעין, לא נטעין. „רק פועל אחד, הרשה לעצמו הערה עוקצנית: „ומאיזה מדינה קיבלתם את האנייה בתור שילומים?"

שעשועים: הצגת רביו אנטי־נאצית כמועדון ליהה גרמני
„אחרי כל מה שהיטלר עשה..."

לא עוד גרמניה

ביום הרביעי, ניתנה הוראה להתכונן להפלגה למחרת. את הערב בילינו באחד מבתי המרזח ליד הנמל. ישבנו שם, שתינו, רקדנו עם הנערות המארחות. כל הזמן היתה לנו אותה הרגשה מוזרה, לא־נוחה. הן ידעו שאנחנו ישראלים, אך הדבר לא עשה עליהן כל רושם. „אתם רואים," אמרה לנו אחת מהן באנגלית, „אחרי כל מה שהיטלר עשה ליהודים הם עוד פעם יושבים כאן ומנהלים ללא פחד את כל העסקים."

בסוף הלילה מצאתי את עצמי בחדרה של אחת הבחורות, שהציעה לארח אותי תמורת 20 מארק. בחיי מלח זהו חלק בלתי־נפרד של כל ביקור בחוף. אולם רק סגרה הנערה את הדלת, הרגשתי חלחלה עוברת בגופי. סובבתי את הידית במנעול, כשהבחורה מסתכלת בי בתמהון. „מה יש לך, לאן אתה רוצה ללכת?" שאלה אותי.

„אני חוזר לאנייה," מילמלתי, „אני לא יכול להשאר כאן."

„זה מפני שאני גרמניה?" שאלה.

נדתי בראשי לאות חיוב ויצאתי.